

Epilepsiaehtoauksen

Ensiapu⁺

Jokainen voi auttaa epilepsiaehtoauksen saanutta

Epilepsia-kohtauksen

Ensiapu⁺

Epilepsia-kohtaus on oire, joka haittaa ihmisen tavanomaista toimintakykyä.

Epileptinen kohtaus on aivojen sähköisen toiminnan ohimenevä häiriö. Poikkeavan sähköpurkauksen sijainnista ja leviämisalueesta aivoissa riippuu, minkälaisia oireita kohtauksen aikana ilmaantuu. Tavallisimpia ja välitöntä hoitoa vaativia oireita ovat tajuttomuuskouristus- ja tajunnanhämmärtymiskohtaukset.

Yleensä kohtaus kestää muutaman minuutin ja menee itsestään ohi. Jos kohtaus pitkittyy tai kohtaukset toistuvat niin tiheästi, että kohtauksen saanut henkilö ei välillä toivu, on henkilö hengenvaarassa ja ensihoitopalvelu tulee aktivoida soittamalla hätänumeroon 112.

Osa epilepsiaa sairastavista käyttää epilepsiatunnusta esimerkiksi ranteessa.

Jokainen voi auttaa epilepsia-
kohtauksen saanutta henkilöä.
Ensiavun antaminen ei vaadi
erityistaitoja.

Tajuttomuuskouristuskohtaus

Kohtauksen saanut henkilö menettää tajuntansa, kaatuu ja vartalo jäykistyy. Kieli tai poski voi jäädä hampaiden väliin, jolloin suusta vuotaa verta. Jäykistymistä seuraavat nykivät kouristukset. Hengitys salpautuu muutamaksi sekunniksi ja suusta voi tulla sylkeä tai vaahtoa. Kouristuksia voi seurata jälkiuni, josta henkilö on jo herätettävissä.

1. Pysy rauhallisena.
2. Älä yritä estää kouristusliikkeitä, mutta huolehdi siitä, ettei henkilö niiden aikana kolhi päätään (pehmuste pään alle) tai muuten vahingoita itseään. Kouristelu kestää yleensä vain 1–2 minuuttia.
3. Älä laita suuhun mitään, sillä se vaikeuttaa hengittämistä.
4. Käännä henkilö kylkiasentoon heti, kun kouristukset vähenevät. Näin hengitystiet pysyvät avoimina ja mahdolliset eritteet pääsevät valumaan suusta ulos.
5. Varmista, että henkilö pystyy hengittämään esteettä ja ilmavirta tuntuu.
6. Soita hätänumeroon, jos epilepsiaa sairastavan henkilön kouristaminen kestää yli 5 minuuttia tai kohtaus uusiutuu ennen kuin hän on toipunut edellisestä kohtauksesta. Jos et tiedä, onko henkilöllä epilepsia, soita hätänumeroon 112 annettuasi välittömän ensiavun.
7. Varmista, että henkilö ei ole loukannut itseään ja on toipunut kunnolla, vastaa kysymyksiin ja tietää, minne menee, ennen kuin jätät hänet. Soita hätänumeroon, jos henkilö hengittää huonosti, ei toivu tai on loukkaantunut kohtauksen aikana.

Tajunnanhämärtymiskohtaus

Kohtauksen aikana henkilö vaikuttaa sekavalta, eikä ole täysin tietoinen ympäristöstään. Hän saattaa toistaa tiettyä mekaanista liikettä, esimerkiksi kävelee päämäärättömästi, hieroo käsiään, nyppii vaatteitaan tai maiskuttelee. Tajunta on hämärtynyt, hän ei tajua, mitä tapahtuu, eikä pysty vastaamaan kysymyksiin asiallisesti.

1. Pysyttele kohtauksen saaneen henkilön lähetyvillä ja yritä tarvittaessa varovasti ohjailla häntä siten, ettei hän vahingoita itseään. Kohtaus kestää yleensä vain muutaman minuutin.
2. Älä yritä estää henkilön liikkumista, sillä hän todennäköisesti vastustaa sinua.
3. Anna kohtauksen mennä ohi itsestään. Ellei niin käy 5 minuutin kuluessa, soita hätänumeroon.
4. Varmista, että henkilö on kunnolla toipunut, vastaa kysymyksiin ja tietää, minne on menossa, ennen kuin jätät hänet.

Soita hätänumeroon, jos henkilö on loukkaantunut kohtauksen aikana.

Jos et ole varma, kuinka toimia, soita hätänumeroon

112

Varmista, että henkilö on kunnolla toipunut, vastaa kysymyksiin ja tietää, minne on menossa, ennen kuin jätät hänet.

Ensiapuläkkeet pitkittyneessä kohtauksessa

Valtaosa (> 90 %) epileptisistä kouristuskohtauksista menee ohi itsestään 1–4 minuutissa. Ne eivät vaadi erityistoimia eivätkä kohtauksen yhteydessä erityistä lääkehoitoa. Epilepsian hoito on pitkäaikaista kohtauksia ehkäisevää lääkehoitoa, jota tehostetaan, jos henkilöllä on lääkityksestä huolimatta kohtauksia.

Epilepsia-kohtaus on pitkittynyt silloin, kun kohtaus jatkuu yhtäjaksoisesti yli 5 minuuttia tai kun kohtaukset toistuvat ilman, että henkilö ehtii välillä toipua ennalleen. Jos henkilöllä on taipumusta tällaisiin kohtauksiin, ensiapuläkkeenä voidaan käyttää nestemäistä diatsepaami-peräruisketta tai posken limakalvolle annosteltavaa midatsolaamiliuosta. Ensiapuläkkeen määrää hoitava lääkäri, joka yhdessä hoitajan kanssa ohjaa oikean käytön lääkettä annosteleville henkilöille. Ensiapuläkkeet antaa aina toinen henkilö, perheenjäsen tai esimerkiksi päiväkodin, koulun tai hoitokodin työntekijä. Hänen täytyy hallita lääkkeenanto-tekniikka ja tietää, milloin kyseisen henkilön kohtaus on poikkeuksellisen pitkä tai uhkaa uusiutua ja vaatii ensiapuläkkeen annon. Mikäli kohtaus jatkuu ensiapuläkkeen annosta huolimatta, on soitettava hätänumeroon ja toimitettava henkilö sairaalahoitoon.

Jos henkilö on ollut hyvässä hoitotasapainossa tai kohtaukseton, ensiapulääkettä ei määrätä varalle. Jos hän tällaisessa tilanteessa saisi yllättäen kohtauksen, on hyvä hakeutua hoitoon ja saada samalla ohjeet pitkäaikaiseen lääkitykseen tarvittavista muutoksista. Henkilöillä, joilla esiintyy kohtauksia hoidosta huolimatta, voidaan yksittäiset kohtaukset usein hoitaa kotona tai hoitokodissa yksilöllisten, hoitavan lääkärin kanssa sovittujen hoito-ohjeiden mukaan.

Lähes 60 000 suomalaista sairastaa epilepsiaa ja lapsia heistä on noin 5 000. Jatkuvaa epilepsialääkitystä tarvitsee 36 000 henkilöä ja vaikeahoitoista epilepsiaa sairastaa 9 000 henkilöä kaikista epilepsiaa sairastavista.

Epilepsiaan voi sairastua missä iässä tahansa, yleisimmin kuitenkin varhaislapsuudessa tai ikääntyneenä. Vuosittain epilepsialääkitys aloitetaan noin 3 000 henkilölle, joista 800 on alle 15-vuotiaita.

Epilepsia on pitkäaikaissairaus, jonka hoito jatkuu usein läpi elämän.

Malmin kauppatie 26, 00700 Helsinki

☎ 09 350 8230

✉ epilepsialiitto@epilepsia.fi

www.epilepsia.fi

